

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ
МИНИСТРЛІГІ ҒЫЛЫМ КОМИТЕТІ
Р.Б. СҮЛЕЙМЕНОВ атындағы ШЫҒЫСТАНУ ИНСТИТУТЫ
ӘЛ-ФАРАБИ атындағы ҚазҰУ ШЫҒЫСТАНУ ФАКУЛЬТЕТІ**

**Белгілі шығыстанушы ғалым Вениамин Петрович Юдинді еске
алуға арналған республикалық ғылыми конференциясы – Жас
ғалымдардың ХІІІ ғылыми оқулары**

**«ҚАЗАҚСТАН ЖӘНЕ ШЫҒЫС ЕЛДЕРІ: ТАРИХЫ МЕН
БҮГІНІ»**

ЮДИН ОҚУЛАРЫ- 2012 ж. 30 наурыз

МАТЕРИАЛДАРЫ

МАТЕРИАЛШЫ

**Республиканской научной конференции – ХІІІ Научные чтения
молодых ученых, посвященные памяти известного востоковеда
Вениамина Петровича Юдина**

**«КАЗАХСТАН И СТРАНЫ ВОСТОКА: ИСТОРИЯ И
СОВРЕМЕННОСТЬ»**

ЮДИНСКИЕ ЧТЕНИЯ - 30 марта 2012 г.

Алматы

11. "Инновациялық даму бағытындағы кәсіпорын" 22.04.12 ж.-www.egemen.kz
12. www.korea.net
13. "Қазақстан ұлтаралық татулық пен бірлікке бағытталған саясатын өз брен-
дін айналырды" 27.04.10 ж.-www.elgazeti.kz
14. "Қазақстанда SsangYong көліктерді құрастыру басталады" 29.07.10-www.kazmedia.kz

В этой статье говорится о динамике развития торгово-экономических и культурно-гуманитарных отношений между Казахстаном и Южной Кореей. Также будут описаны успехи, достигнутые этими странами за последние годы. На сегодняшний день экономика Южной Кореи занимает четвертое место в мире по росту объема. К тому же страна является одной из быстро развивающихся стран мира в тяжелой промышленности, в создании новых инновационных технологий, в медицине, в транспорте и коммуникации. Поэтому опыт Кореи играет важную роль в развитии данных отраслей в Казахстане.

This article tells about dynamic of development of trade and economic, cultural and humanitarian relations between Kazakhstan and South Korea. And also will be described achievements which had been achieved by these countries for recent years. Today the economy of South Korea takes fourth place in the world by growth of volume. And also the country is one of the fastest developing countries in the world in heavy industry, in making new innovative technologies, in medicine and in transport and communication. That's why South Korea's experience play an important role in developing of these spheres in Kazakhstan.

Жанатаева К.Б.

ИРАК-КУВЕЙТ СОҒЫСЫ ЖӘНЕ ОНЫҢ САЛДАРЫ

1990 жылы тамыздағы Парсы Шығанағы дағдарысы әлемге келеңсіздік туғызды. Иран Ислам Республикасымен ұзаққа созылған соғыс Ирак мемлекетіне үлкен ауыр соққы болды. Ел өте үлкен экономикалық тығырыққа тірелді. Тек сыртқы мемлекеттік қарыздың өзі 60-70 млрд долларды құрады. Іс жүзінде елдің Парсы Шығанағына Шатт-әл-Араб арқылы өтетін жолы жабылды. Көптеген әскери және шаруашылық нысандары қиратылып, елдің шығыс аудандарында біраз қалалар жермен жексен болған еді. Тұрғындардың өмір сүру деңгейі күрт төмендеп, жұмыссыздық кеңінен белең алды.

1990 жылы тамызда Ирак Кувейтті әлемде мұнай нарығында қара алтынның шамадан тыс өндіріліп кетуі мұнайға бағаның төмендеуіне әкеліп, Бағдаттың экономикалық мүддесіне нұқсан келтірді және де Кувейт өз территориясынан диагональ бойынша бұрғылай отырып, Румейла ирак кеңінен мұнай өндірді деп айыптады. Одан кейін Ирак басшысы Кувейт-

тен мұнай кенін тонауды тоқтатуды және өздеріне Иранмен соғыс кезінде берілген 17 млрд доллар қарызды есептемеуді талап еткен болатын. Со-сын бұзды деп айыптады, ал бұл өз кезегінде Ирак мүддесіне нұқсан келтіретіндігін жариялады. Ирак бұл жерде ОПЕК-ті пайдаланып, Кувейтке қысымды барынша күшейте түсті, әрі оның шілдедегі кезекті кездесуінде мұнайды өндіру квотасын қысқарту жолы арқылы мұнайдың баррелге бағасының 25 долларға дейін көтеруін ұсынды (ол кезде нарықта мұнайға баррель бағасы 16 доллар деңгейінде болатын). Керісінше 1990 ж. 19 шілде күні Кувейт өкілі Абдулхасан БҰҰ-ның бас хатшысы Перес де Куэльярге Ирактың талаптарының экономикалық сипатқа емес, саяси сипатқа ие екендігін мәлімдей отырып, Кувейт емес, керісінше, Ирак Кувейттің мұнай көздерін тонап жатқандығын жариялады [1, 24]. 1990 жылға қарай Ирак пен Иран мұнайды өндіруде шегіне жетіп, бағаны көтеру арқылы экспорттаудан кірісті ұлғайтуды көздеген еді. Сонымен бірге Иракқа 80 млрд долларға жеткен соғыс қарызын өтеу үшін ақша керек болды. Басқа елдерге қарағанда, әсіресе Кувейт қарызды уақытында төлеуді талап етті. Соңында 27 шілдедегі екі елдің кездесуінде күніне 22,5 млн баррель көлемінде мұнай өндіру квотасы тағайындалып, бағаны барреліне 21 долларға көтеруге келісті.

Бірақ 1 тамыз күні Ирак пен Кувейт арасындағы келіссөз үзіліп, Ирак Кувейтке келесі талаптарды қойды: 1) Ирактың мұнай ресурстарын «тонаудағы» шығынын өтеу; 2) Иракқа Бубиян аралын беру. Осындай пиғылмен 1990 жылы 2 тамызда Ирак әскерлері Кувейт жеріне басып кіріп, бір тәулік ішінде ирактық әскерлер Парсы Шығанағындағы кішкентай араб мемлекетін жаулап алды. 8 тамызда Ирак ресми түрде Кувейтті өзінің 19-ші областы деп мәлімдеді. Бір жағынан бұл соғыстың басталуына Кувейттің өзі де түрткі болды. Француздардың көмегі арқылы Иракпен шекарадағы мұнай кендерін бұрғылай бастаған болатын. Ирак бұл жерлерде қара алтынды бұрғылауға асықпақпақ болатын, ал Кувейт істі бастап кеткеннен кейін олар бұл мұнайды жартылай, тіпті болмаған соң Кувейт пайдасы үшін 1:3 қатынасында бөлуді ұсынған еді. Дегенмен 1990 жылғы тамызда Ирак мемлекетінің Кувейтті айыптауы дағдарысқа әкеліп, әлемнің бірқатар елдерімен қатар, араб елдерінде де қарама қайшылық реакциялар тудырды. Араб әлемінің бұл басқыншылыққа пікірі көбінесе бір жақты болды, шамамен дерліктей араб елдері ирак басқыншылығын айыптады. Ирак айналасындағы Иордан, Тунис, Ливия, ПАҰ, Мавритания, Йемен және Судан сынды араб мемлекеттері «шетелдіктердің араб істеріне» киліккенін айыптап, дауды араб елдерінің өздері шешеді деген еді. Бұл елдердің осындай ұстаным ұстануы саяси және әлеуметтік-экономикалық мәселелердің тұтас бір топтастырылуына байланысты да болды.

Дағдарыс тек қана арабтық бірлестігінің ішкі қайшылығының өршуіне

ғана емес, Египет, Ирак, Иордания және Солтүстік Йеменді біріктірген қуатты аймақтық ұйым-араб елдері одағының бұзылуына да түрткі болды. Дегенмен 3 тамыз күні Араб елдері лигасының Кеңестер мәжілісінде мүше мемлекеттер көп дауыспен келесі шешімдерді қабылдады:

- 1) Кувейттегі ирак басқыншылығын айыптау;
- 2) Ирак әскерлерін жедел және сөзсіз түрде 1990 жылғы 1 тамызға дейінгі өмір сүрген Кувейт шекарасынан шығару;
- 3) АЕЛ Кеңесі Кувейт егемендігінің және ұйымның басқа да мүше-мемлекеттерінің қауіпсіздігін сақтап қалу қажеттілігін бекітті.

Египет басшысы Хосни Мұбарак пен Иордания королі Хұсейн Ирак және Кувейт арасындағы өршіп келе жатқан шиеленісті тамыз айына дейін шешуге тырысқан болатын. 1990 жылы 23 шілдеде олар Ирактың премьер-министрінің орынбасары Тарик Азизбен кездесті. Келесі күні олар АЕЛ бас хатшысымен бірге Бағдадқа аттанып, онда Кувейт пен Ирактың сыртқы істер министрлерінің кездесуін ұйымдастырып, шиеленісті жағдайды реттестіруге тырысқан еді. Бірақ та олардың әрекеті сәтсіз болды. Ирак басшысы Кувейттен Иракқа Румейладағы мұнай көзін «тонағаны» үшін 2,5 млрд доллар көлемінде өтем ақы төлеуді талап етті. Кездесу барысында Ирак президенті Мубаракқа Кувейтке қарсы күш қолданбайтындығына уәде берген еді. «Соңғы минуттарға дейін Хосни Мұбарак ирак халқы үлкен сәтсіздік жеңіліске ұшырамайтындығына үміттенген болатын, сондай-ақ президент Саддам Хұсейнге ирак басшылығы өзінің ұстанымын өзгертсін деп кеңес берген 33-ші үндеуін де жіберген еді» деп «әл-жумхурия» үкіметтік басылымының бас редакторы Самир Рагаб жазады [2, 1].

Египет Хұсейнге басқыншылықты тоқтату мақсатында бірқатар шаралар қолданды. Мұбарактың ұсынысы бойынша Каирде 1990 жылы 10 тамызда араб елдері мемлекет басшыларының жоғары кездесуі де өткізілді. Мәжіліске қатысушылар Сауд Арабиясы және басқа да Парсы Шығанағы елдерінің өтініштерін қабылдап, шиеленіс ошағына арабаралық күштерді жіберу шешімін қабылдады. Кувейт егемендігін қорғау үшін жіберілген Египет әскерлері біріккен күштер арасында саны жағынан (35 000 әскер) үшінші орынды иеленді [3, 112].

Парсы Шығанағындағы дағдарыс Египетке үлкен шығын әкелді. 1991 жылы Мысыр елінің Кувейтпен қаржы байланысы үзілгенінің салдарынан жалпы шығын 2,2-2,4 млрд долларды құрады. Сондай-ақ Египеттің туристік саласында үлкен шығынға ұшырады. Суэц каналының біршама уақытқа жабылуы де египет экономикасына кері әсерін тигізді. Дегенмен Иракқа қарсы коалицияға қатысудың да жағымды тұстары болды. Египет одақтастары елдің үштен бір бөлігін құрайтын 14 млрд доллар көлеміндегі сыртқы қарызын сызып тастады. Египет Кувейтте қиратылған нысандарды қайта қалпына келтіруде көптеген миллиондаған сомадағы келісімдер-

ге қол жеткізді. Арабия түбегіндегі мұнай державалары египет экономикасына құятын қаржылай инвестицияның көлемін ұлғайтты. Мысырлық азаматтар Парсы шығанағында жұмыс орындарын иемденді. Парсы шығанағындағы дағдарыстан кейін Египеттің аймақтық жетекшілік рөлі өсе түсіп, беделі ұлғайды. Батыс елдері маңызды таяушығыс мәселесі бойынша Египеттің ұстанымымен санасатын болды.

1998 жылы қазан айында Амр Мұсаның «әл-Ахрам» газетінде берген сұхбатында айтылғандай «Ирак- араб әлемінің бөлінбес бөлігі. Бұл факт ешқашан жоққа шығарылмайды» [4, 1]. Сондай-ақ Мұбарак Бағдадқа қарсы экономикалық және сауда тосқауылын алып тастауға шақырған БАЗ ұстанымын қолдады. Кувейт Каирмен экономикалық байланысын тоқтатындығын білдіргеннен кейін Египет басшылығы Иракпен дипломатиялық қатынасты орнатуды ұсынған ұсынысын өзгертті.

Сондай-ақ Египет үкіметі Ирактың Кувейтке қарсы агрессиясын бастапқы кезде қолдаған Иордания ұстанымына қарсы шыққан жоқ. Дегенмен Парсы шығанағынан Иорданияға түсетін қаржылай көмек қысқартылып, осы шығанақ елдерінде жұмыс істейтін барлық иордандықтар жұмыстарынан босатылып, сол ел аумағынан шығарылып, ал Иордания араб аралық сахнада оқшауланған кезде де египет өз позициясын ұстанды. Әрине, араб елдері тарапынан түсетін қаржылай көмектің тоқтатылуы елдің сауда айналымының қысқаруына әкелген болатын. Бірақ Каир араб әлемінен Египет оқшауланған кезде Амманның көрсеткен үлкен көмегін еске түсіре отырып, иордан басқыншылығын экономикалық және саяси келеңсіздіктерді жоюда көмектесті. Ал бұл өз кезегінде 1993-1994 жылдардағы иордан-израиль келісімдерінің орнатылуына үлкен септігін тигізді. Халықаралық сахнада да Ирак басқыншылығына қатаң реакциялар көрсетілді. 1990 жылы 2 тамызда БҰҰ-ның Қауіпсіздік Кеңесі шұғыл шақырылып, агрессияға қатысты 660 қарарды қабылдады. Мұнда ирактық әскердің басқыншылық әрекеті айыпталып, қарсылық танытуларын тоқтауды талап етті.

Бұған жауап ретінде БҰҰ Қауіпсіздік кеңесі сауда-экономикалық шараларды енгізу туралы 661 қарарды қабылдады. Бұл қарар негізінде қандай да болмасын экспорт-импорт операцияларын, банк пен қаржы трансакцияларын, жүк, жабдық, тауарлар тасымалдаудағы әуе, теңіз кемелерін пайдалануға тыйым салынды. Тек экономикалық эмбаргодан азық-түлік және дәрі-дәрмек жеткізілуге ғана рұқсат берілді. Осы шешім бойынша Ирак мұнай экспортын тоқтатуға мәжбүр болды. 1991 жылы 9 тамызда БҰҰ қауіпсіздік кеңесі кезекті 662 қарарын қабылдады. Онда Кувейттің басып алынғандығының заңсыз екендігі, оның мемлекеттік егемендігінің сақталатындығы расталды [5, 27].

Осы кезден бастап басшылықты АҚШ әкімшілігі өз қолына алды. Вашингтон Ирактың бұрынғы қылмыстарынан айрықша, осы басқыншы-

лығының кешірілмейтін іс екендігіне халықаралық қауымдастықтың көзін жеткізуді алдыңғы орынға қойды. Америкалықтар БҰҰ Ережесінің 7 тарауы қағидаларын қолдана отырып, жоспарланған кең көлемді операциялар жүргізу арқылы Таяу Шығысқа өздірінің әскерлерін енгізуді көздеді. Тамыздың 16 күні АҚШ әскери теңіз күштері Иракқа бағытталған экономикалық шаралардың орындалу бақылауын өз қолына алды. Осы кезде Вашингтон Сауд Арабия басшылығы және Кувейт әмірімен бірлесе отырып, Ирак әскеріне қарсы қуатты коалиция құруды қолға алды. Көптеген елдердің ішінде 8 араб елі де өз әскери контингентін коалицияның құрамына енгізуге дайын екендігін білдірткен болатын.

Бағдад халықаралық бірлестіктің қысымынан шегіншектік көрсетпей, керісінше эскалацияға кірісті. 17 тамызда Ирак үкіметі өз елінен және Кувейттен барлық шетел азаматтарының кетуіне тыйым салып, оларды «кепілдікке» алды. Кувейттегі барлық елшіліктер мен консулдықтар жабылды. Басқа елдердің жүз мыңдаған азаматтарын санамағанда, тек батыс еуропалықтар мен америкалықтардың арасында «кепілдікке» алынғандардың саны шамамен 25 мың адамға жетті. Ирактың осындай халықаралық құқық ережелерін бұзуы, жағдайды ушықтыра түсірді. «Кепілдікке» алынғандарды босату үшін Хұсейн Шығанақтан көп ұлтты күштердің шығарылуын және де БҰҰ-ның тарапынан салынған шараларын алып тастауды, сондай-ақ АҚШ-тан Иракты басып алмауы туралы міндетті қабылдауын талап етті. Бұған жауап ретінде БҰҰ қауіпсіздік кеңесі 18 тамызда 664 қарарды қабылдады, онда Ирактан «кепілдікке» алынғандарды босату талап етілді. Тек қыркүйек айында ғана әйелдер мен балаларға елден кетуге, ал желтоқсанда барлық кетем деушілерге елдеріне кетуге болатындығы жарияланды.

25 тамыз 1990 жылы 665 қарар қабылданды, онда Парсы Шығанағына өз әскери теңіз күшін жіберген барлық мемлекеттерге екі бағытта жүретін кемелерді апара жатқан жүктерін тексеру үшін тоқтататын құқық берді. Мұнайды шетке шығаруға, қару-жарақ жеткізуге рұқсат етілмеді.

БҰҰ Бас Ассамблеясының 45-ші мәжілісінде Ирактың сі-қимылдары қатаң сөгіске алынып, Кувейтті азат етудегі қауіпсіздік кеңесінің тиісті шешімдерін іске асырылуын талап етті. Сауда-экономикалық тосқауыл туралы шешімдерге қоса қауіпсіздік кеңес 25 қыркүйекте 670-ші қарарды қабылдады. Мұнда 661-ші қарарда көрсетілгендей, тыйым салынған тауарлар мен жүктерді Иракқа әуе жолымен тасымалдауға қатаң шек қойылды, тек гуманитарлық көмек жүктерін тасылуына рұқсат берілді.

Қазан айы бойы БҰҰ, Ислам Конференция ұйымы, Қосылмаушылық қозғалысы, АЕЛ, сондай-ақ КСРО, басқа мемлекеттер Бағдадты өз ұстанымын қайта қарастырып, дауды саяси-дипломатиялық жолмен шешуге шақырды. Ирактықтар келіскен жағдайда, БҰҰ қауіпсіздік кеңесі тарапынан қойылған экономикалық шаралар мен эмбарголардың алынып таста-

латындығына, жағдайдың алғашқы «нөл» нұсқасынан қайтуына кепілдік берілді. Бірақ Ирак мемлекеті өзінің ұстанған ұстанымынан таймай, өз алған бетінен қайтпады. Дағдарысты дипломатиялық жолмен шешу үміті сөнген сайын, АҚШ-тың әскери дайындығы күрделене бастады. Парсы Шығанақ аймағына 175 мың әскер енгізілді. 1990 жылы қарашаның 8-де АҚШ президенті Дж.Буш дау жеріне тағы да 200 мың әскерін аттандыруға үкім шығарды. Сондай-ақ Иракқа қарсы коалицияға қатысушыларда өз күштерін жақындата түсті. Әрине, Бағдадқа қарсы альянсқа кірген елдердің өз көздеген мақсаттары болды. Кувейт тәуелсіздігін қайта орнату, Иракта орын алған саяси тәртіпті құлату немесе Саддам Хүсейнді биліктен кетіру, Кувейтке келтірілген зардаптар үшін өтем-ақы алу, Ирактың соғыс күшін жою, негізгі байлық-мұнайды иелену сынды мүдделер бірібірімен ұштасып та жатқан еді.

29 қараша күні БҰҰ-ның Қауіпсіздік Кеңесі нөмірі 678-ші қарар қабылдап, Кувейтті азат ету үшін Иракқа қарсы бірқатар әскери әрекеттер жүргізуге шешім қабылдады. 1991 жылы 15 қаңтарға дейін Ирактан барлық әскерін Кувейт жерінен алып кетуді талап етті [6, 14]. Саддам Хүсейн бұл талапты қабылдамағаннан кейін 1991 жылы қаңтардың 16-нан 17-не қараған түні БҰҰ-ның Бас хатшысына хабарламастан, АҚШ-тың басшылығымен Иракқа қарсы 32 елдің қарулы күштері «шөлдегі дауыл» жоспарын бастады. Олар шығанақта 180 әскери кемелер, 6 әуе кемесін топтастырды. АҚШ-тың әскери әуе күштері Түркияның Инжирлик әуе қондырғысы мен Бахрейннің әуе базасында топтастырылды. Сондай-ақ әскери базалар Сауд Арабиясы мен Парсы Шығанағында орналастырылды.

Көп ұлтты қарулы күштердің 16-17 қаңтардағы әуе шабуылдарынан кейін С.Хүсейн Израилге зымырандық соққы беруге бұйрық берген болатын. Ондағы Ирак басшысының ойлағаны, Ирактың жауап ретінде тойтарыс беруі, ал бұл өз кезегінде иракқа қарсы коалицияның ыдырауына әкелетіндігіне сенген болатын. Бірақ бірқатар бейбіт тұрғындардың қырылуына қарамастан, Израиль үкіметі қандай-да бір жауап қайтарарлық әрекеттер жасауға шешім қабылдамады. 20 қаңтар күні Кувейттің астанасы азат етіліп, Ирактың он мыңдаған әскері берілген болатын. Жердегі шабуыл 24 қаңтар күні басталып 4 күнге созылды. Ирактың әскерлері Кувейт жерін тастауға мәжбүр болды. Бұл операция 42 күнге жалғасып, Бағдад 700 жылдық тарихында көрмеген апатқа кездесті. Осы күресте күштің тең еместігі айқын еді, сондықтан да С.Хүсейн 26 ақпан күні БҰҰ-ның Қауіпсіздік Кеңесінің барлық қарарларын мойындайтындығы туралы жариялады. 1991 жылы 28 ақпанда соғыс өрті тоқтатылды. 3 наурыз 1991 жылы Ирак өкілдері уақытша бітімге келісті. Кувейт аза етілгенімен, Хүсейн тәртібіне қатаң бақылау орнатылды. Сондай-ақ Иракқа жаппай қырып жою қаруын иеленуге тыйым салынды.

1994 жылы қарашада Ирак үкіметі Кувейт жерінің тұтастығын және

егемендігін мойындайтындығын бекітті. Ал желтоқсанда ирак-кувейт шекарасын демаркациялауға келісімін берді. Ирактан соғыс шығынын өтеу үшін БҰҰ-ның арнайы комиссиясы құрылды.

Парсы Шығанағындағы соғыс аяқталғаннан кейін ПШАЕЫК елдері бұл аймақта египет және сириялық әскерлерден құрылған ірі күштерді орналастыру арқылы «араб қауіпсіздік жүйесін» құруға әрекет жасады. Бірақ бірқатар себептердің салдарынан бұл әрекет сәтсіз аяқталғаннан кейін, аталған елдер қауіпсіздікті қамтамасыз етуді өз мойнына алған АҚШ-пен келісімге отырды. Бұл келісім бойынша шығанақ аймағында үнемі АҚШ-тың ірі топтағы әскерінің шоғырлануы заңдастырылды.

1. В. Сафрончук. Дипломатическая история «Бури в пустыне»// Международная жизнь. 1996. №10.-С. 24-25
2. «Эл-Жумхурия». 09.02.2003
3. В. Катамидзе. Ирако-кувейтский конфликт. -М., 2000. -с.112
4. Al-Ahram Weekly. 7-13 October, 1998, № 400
5. В.Сафрончук. Дипломатическая история «Бури в пустыне»// Международная жизнь.1996. №10. с. 27
6. Г. Сидорова. 678-я и последняя// Новое время. 1990. №50. с. 14

В данной статье рассматривается кризис Персидского залива 1991 г., нападение Ирака в Кувейт и позиция Египта. А также автор проанализировал принятые резолюции мирового сообщества.

The article considers the crisis of Persian Gulf in 1991, the attack of Iraq in Kuwait and the position of Egypt on it. The author analyzed the resolutions of the international community.

С.Е. Жокишев

ДИНИ-ЭТНИКАЛЫҚ ҚАҚТЫҒЫСТАР НЕГІЗІНДЕГІ СУДАНЫҢ ЕКІГЕ БӨЛІНУІ

Полиэтнический және поликонфессиональный Суданский внутренний мир для решения этнонациональных проблем и конфликтов. Осы себептерден бұрыннан бері Солтүстікте тұратын мұсылман арабтар мен Оңтүстікте шоғырланған кара нәсілді христиандар арасында кең ауқымды қарулы қақтығыстар орын алуда. 1820-1821 жылдары Осман империясының басқаруындағы Мысыр бұл аймақты отарлауды жүзеге асыра бастаған. 1898-1955 ж. ағылшындық-мысырлық ықпалдағы Судан кезінде Ұлыбритания Суданның солтүстік және оңтүстік бөлігін бірдей басқаратын ортақ жүйені енгізе отырып, Оңтүстік Суданға деген исламдық және арабтық ықпал-